

maak werk van
vrouwelijk
talent

Breder oriënteren, bewuster kiezen

Hoe vmbo-meisjes kunnen kennismaken
met techniek en ict

Inhoud

2

Voorwoord

3

Inleiding

4

Uitgangspunten en ingrediënten

8

Opzet oriëntatietraject

Voorwoord

Het overgrote deel van de meisjes op het vmbo kiest voor de sectoren zorg & welzijn en economie, zonder zich zelfs maar georiënteerd te hebben op de mogelijkheden in techniek en ict. Dat is jammer. De meisjes sluiten daardoor een breed scala aan beroepen en functies uit zonder deze te kennen. Bovendien zijn technische en ict-bedrijven er niet bij gebaat dat zoveel potentieel talent onbenut blijft.

In het schooljaar 2006-2007 hebben 30 vmbo-meisjes, in de laatste fase van hun vmbo-opleiding, wel de kans gegrepen om zich breder te oriënteren door middel van de 'Vmbo-mbo-brug'. Gedurende 12 weken konden zij in dit speciale traject intensief kennis maken met opleidingen en beroepen in de techniek en ict. Zij deden dit door contact te hebben met vrouwen die werken in technische en ict-functies en met vrouwelijke mbo-leerlingen (rolmodellen), bezoeken te brengen aan bedrijven (excursies en workshadowing) en praktijkopdrachten uit te voeren op technische en ict-opleidingen in het mbo. De meisjes werden steeds enthousiaster over de opleidingen en beroepen die ze leerden kennen, en een groot aantal wil na het vmbo-eindexamen een mbo-vervolgopleiding in de techniek of ict gaan doen.

In deze brochure worden de opzet van en de ervaringen met dit speciale oriëntatietraject voor vmbo-meisjes beschreven. Vmbo-mbo-brug is opgezet door de VHTO, Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen en bèta/techniek¹, en is uitgevoerd in nauwe samenwerking met vmbo-scholen en mbo-opleidingen in de regio's Hilversum en Den Haag². Het oriëntatietraject Vmbo-mbo-brug is ontwikkeld in het kader van het ESF-EQUAL-project De Glazen Muur³.

Wij hopen dat meer vmbo-scholen, mbo-opleidingen, bedrijven en ook technocentra de handen ineen zullen slaan om de talenten van meisjes voor techniek en ict beter te benutten.

Cocky Booy

Marjanne Harinck

VHTO, Landelijk expertisebureau meisjes/vrouwen en bèta/techniek

¹ Zie www.komopdebrug.nl en www.vhto.nl

² Hilversum: ROC van Amsterdam Gooi en Vechtstreek, Comenius College, St. Aloysius College, Hilfertsheem-Beatrix; Den Haag: de Mondriaan onderwijsgroep, Westhage/Haagsch Genootschap, Edith Stein College, Aloysius College

³ De Glazen Muur is een ESF-EQUAL-project van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid i.s.m. het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en expertorganisaties; het project is gericht op het beter benutten van de talenten van meisjes en vrouwen voor opleidingen en beroepen met een mannelijke imago, zoals techniek, logistiek, beveiliging en accountancy.

Zie verder www.glazenmuur.nl

Inleiding

In Nederland kiezen niet veel vmbo-meisjes voor mbo-opleidingen in techniek en ict. In andere Europese landen liggen die aantallen opvallend hoger. Eén van de verklaringen hiervoor is dat leerlingen in Nederland al op zeer jonge leeftijd (14 jaar) beroepssectoren en vakken moeten kiezen. Zeker meisjes die niet expliciet gestimuleerd worden om zich serieus op techniek en ict te oriënteren, krijgen daardoor de kans om zich al op jonge leeftijd helemaal van de wereld van techniek en ict af te keren.

Vaak wordt gezegd dat meisjes niet kiezen voor de sector techniek of voor technische en ict-opleidingen in het mbo, omdat ze er een negatief beeld van hebben. Uit onderzoek blijkt echter dat meisjes voornamelijk niet kiezen voor techniek en ict, omdat ze helemaal niets weten van deze beroepenwereld en bovendien geen vrouwen kennen die daarin werkzaam zijn.

Ook het gebrek aan zelfvertrouwen van veel meisjes in vakken als wiskunde en natuur- en scheikunde (nask), maakt dat ze minder vaak kiezen voor de sector techniek en voor technische en ict-mbo-opleidingen. Qua prestaties in exacte vakken doen Nederlandse meisjes echter niet onder voor Nederlandse jongens en ook niet voor jongeren in andere landen. Maar dat is niet het beeld dat meisjes van zichzelf hebben. In vrijwel geen enkel land ligt het zelfbeeld met betrekking tot de wiskundeprestaties van 15-jarige meisjes en dat van 15-jarige jongens zo ver uit elkaar als in Nederland: de jongens presteren goed en weten dat ook, de meisjes presteren vrijwel even goed, maar vinden van zichzelf dat ze niet goed zijn in wiskunde!⁴ Op scholen die zich bewust zijn van dit gebrek aan zelfvertrouwen, die expliciet aandacht besteden aan het keuzeproces van meisjes en daarover in gesprek gaan met de meisjes en hun ouders, blijken meer meisjes voor wiskunde en nask te kiezen.

Bij de meeste vmbo-leerwegen maken de leerlingen aan het einde van het tweede leerjaar een sectorkeuze. Het merendeel van de meisjes kiest dan voor de sectoren zorg & welzijn en economie. Slechts 4,5% van alle meisjes koos in het schooljaar 2005-2006 voor de sector techniek. De aantallen meisjes die na het vmbo kiezen voor mbo-opleidingen techniek en ict zijn dan ook heel laag. Leerlingen in de theoretische leerweg (tl) kiezen veelal een jaar later voor een sector. Wanneer zij echter strategisch hun vakken kiezen, blijven de meeste doorstroommogelijkheden naar mbo-opleidingen open, onafhankelijk van de sectorkeuze.

Meisjes vormen dus een groot onbenut potentieel voor de technische en ict-sector. De meeste meisjes hebben een grotere afstand tot de wereld van techniek en ict dan de meeste jongens. Ook hebben de meeste meisjes andere informatie- en oriëntatiebehoeften.

Veelvuldige contacten met (jonge) vrouwen die werken in technische functies en vrouwelijke leerlingen uit technische en ict-mbo-opleidingen maakt dat de meisjes zien hoe leuk, nuttig en interessant werken in de techniek en ict kan zijn.

Ook zijn er de laatste jaren veel nieuwe functies en opleidingen ontstaan die meerdere vakgebieden combineren (intersectorale of snijvlakopleidingen), zoals mechatronica, domotica en industrieel productontwerp. Juist ook deze opleidingen zijn aantrekkelijk voor grotere groepen jongeren, waaronder meisjes. De mogelijkheden binnen deze nieuwe vakgebieden zijn echter nog onbekend bij het grote publiek en bij veel vmbo-decanen en -docenten. In het oriëntatietraject wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan deze opleidingen.

Meisjes hebben behoefte om zich eerst breed binnen de techniek en ict te oriënteren om vervolgens meer specifiek op enkele beroepen en functies in te zoomen. Dit geeft hen meer overzicht en een reëler beeld van de mogelijkheden. Een dergelijke aanpak veronderstelt een meerjaren-traject. Al na de overgang van het basisonderwijs naar het vmbo is het belangrijk dat meisjes zich niet onttrekken aan de mogelijkheden om zich ook op techniek te oriënteren. Positieve stimulans door docenten, decanen en ouders is nodig om te zorgen dat meisjes alle opties open houden en zich de kans gunnen gefundeerde keuzes te maken. Portfolio-opbouw en gerichte begeleiding vanaf leerjaar 1 zou ideaal zijn. De vmbo-scholen die in het traject participeren werken plannen uit om de speciale aandacht voor het keuzeproces van meisjes vast te houden, leerjaargewijs de oriëntatie van 'breed naar diep' te laten verlopen en dit oriëntatietraject te implementeren binnen het gehele vmbo-opleidingstraject.

⁴ OESO-2003 (onderzoek naar wiskundeprestaties en zelfbeeld van 15-jarigen jongeren in 40 landen)

Uitgangspunten en ingrediënten

Hieronder wordt een aantal uitgangspunten en ingrediënten van het oriëntatietraject Vmbo-mbo-brug beschreven.

Meisjes apart

Dit oriëntatietraject is speciaal opgezet voor meisjes. Daar zijn meerdere redenen voor, die ook in de inleiding zijn beschreven. De meeste meisjes hebben een grotere afstand tot techniek en ict dan de meeste jongens en zijn vaak onzeker over hun kennis en vaardigheden in exacte vakken en techniek. Meisjes blijken meer en andere vragen te stellen wanneer ze 'onder elkaar' zijn. En meisjes kennen weinig vrouwen die werkzaam zijn in de techniek en ict; door hen in contact te brengen met vrouwelijke werknemers kunnen ze zich beter voorstellen hoe het zou zijn om zelf in een technische of ict-functie te werken.

Natuurlijk staat de aparte situatie tijdens het oriëntatietraject haaks op de werkelijkheid binnen technische opleidingen en bedrijven, waar jongens en mannen een ruime meerderheid vormen. Maar dat weten de deelnemers uiteraard ook en het omgaan met deze ongelijke situatie moet dan ook zeker onderwerp van gesprek zijn tijdens de begeleidingslessen en in de contacten met vrouwelijke werknemers.

Buiten de school

Er zijn praktische redenen waarom het oriëntatietraject buiten de vmbo-school wordt uitgevoerd, namelijk om de deelnemers zoveel mogelijk kennis te laten maken met de echte mbo-opleidingspraktijk en de dagelijkse praktijk bij technische en ict-bedrijven. Maar dit gegeven heeft ook als positief neveneffect dat deze groep meisjes zonder verdere groepsdruk van mannelijke en vrouwelijke klasgenoten, zich onbevangen zelf een mening kan vormen zonder hun motieven en keuzes direct alte moeten verdedigen.

Selectie deelnemers

Dit oriëntatietraject Vmbo-mbo-brug is bedoeld voor meisjes in de laatste fase van hun vmbo-opleiding. Omdat dit traject van 12 weken voor eindexamenleerlingen vrij intensief is, is gekozen voor leerlingen uit 3 vmbo.

Het oriëntatietraject is in 2006-2007 uitgevoerd voor leerlingen uit de vmbo-theoretische leerweg (tl). Bij veel vmbo-tl-opleidingen is de behoefte aan praktische oriëntatiemogelijkheden en bedrijfsbezoeken heel groot. Ze hebben zelf daartoe vaak onvoldoende contacten. Maar het oriëntatietraject kan ook goed worden uitgevoerd met leerlingen uit andere vmbo-leerwegen, die niet hebben gekozen voor de sector techniek en zich opnieuw willen oriënteren. De volgende selectie-aanwijzingen kunnen worden gehanteerd ten aanzien van de vrouwelijke leerlingen:

- uit het derde leerjaar
- uit vmbo-tl (of andere vmbo-leerwegen)
- uit alle sectoren
- met voldoende schoolresultaten
- met motivatie en ambitie om aan dit traject deel te nemen

De selectie van de deelnemers wordt gedaan door een docent, decaan en/of mentor die direct contact heeft met de leerling. Hij/zij benadert de potentiële deelnemers en heeft contact met de ouders.

Groepsgrootte

Ideaal is een groep van ongeveer 15 leerlingen. Het is aan te bevelen om daarom op meerdere vmbo-scholen in een regio deelnemers te werven en te selecteren.

Overeenkomst

Voor de start van het oriëntatietraject tekenen de deelnemers een overeenkomst, waarin wordt afgesproken dat zij het hele traject van 12 weken zullen volgen en actief in alle programma-onderdelen zullen participeren.

Profiel

Elke deelnemer vult een (digitaal) profiel in met:

- persoonlijke gegevens (naam, adres, leeftijd, telefoon, e-mail)
- opleidingsgegevens (naam en adres school, leerjaar, leerweg/sector)
- motivatie (waarom deze sector, leukste vakken, hobby's en interesses, beeld van en kennis over techniek en ict, contact met beroepsbeoefenaars uit techniek en ict, motivatie deelname traject)

En elke deelnemer levert een digitale foto aan.

Deze profielbeschrijving is van belang voor de begeleider, maar ook voor de deelnemers onderling. Tegelijkertijd vormt de motivatiebeschrijving de start van het persoonlijk portfolio. In het Vmbo-mbo-brug-traject zijn deze profielbeschrijvingen opgenomen op de website (zie pagina 5); deels op het openbare gedeelte, deels op het alleen voor deelnemers toegankelijke gedeelte.

Ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in het keuzeproces van hun dochter. Ouders informeren over en betrekken bij het oriëntatietraject is daarom essentieel. De vmbo-scholen die hebben deelgenomen hebben daarom, na de selectie van de deelnemers, met de ouders gesproken en hun toestemming gevraagd. De support van ouders is ook nodig, omdat de deelnemers wel reguliere lessen missen en de oriëntatiedagen langer duren dan een normale schooldag. De ouders worden uitgenodigd bij de start (kick-off) van het traject; zij krijgen daar meer informatie over de opzet, de mbo-opleidingen en het doel van de begeleidingslessen. Ook bij de feestelijke uitreiking van de certificaten na afloop worden de ouders uitgenodigd.

Rolmodellen

De meeste meisjes kennen weinig mensen die werken in een technisch beroep of functie, en zeker geen vrouwen. Het ontbreekt hen dus aan 'voorbeeldvrouwen' (rolmodellen) waarmee ze zich kunnen identificeren. Door meisjes in contact te brengen met (jonge) vrouwen die opgeleid zijn en werken in de techniek en ict, krijgen ze èn meer informatie over de vele beroeps- en functiemogelijkheden èn kunnen ze zich beter voorstellen hoe het zou zijn om in zo'n functie te werken. Maar ook vrouwelijke leerlingen van mbo- en hbo-opleidingen kunnen als positief rolmodel fungeren.

In het oriëntatietraject is gekozen om op meerdere momenten 'rolmodellen' in te zetten:

- Vrouwelijke leerlingen begeleiden de deelnemers bij de opdrachten binnen de mbo-opleidingen en gaan met hen mee op excursie.
- Vrouwelijke werknemers zijn aanwezig bij de excursies aan de technische en ict-bedrijven en helpen mee bij het maken van de opdrachten.
- Tijdens het speeddaten op school en de workshadowing krijgen de deelnemers volop de mogelijkheid om met deze 'rolmodellen' te praten over het plezier dat deze vrouwen hebben in hun werk, en de reden waarom zij indertijd hebben gekozen voor een opleiding in de techniek of ict.

De VHTO heeft voor dit doel de rolmodellendatabank 'Spiegelbeeld' opgezet⁵. In Spiegelbeeld zijn vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies verzameld die ingezet kunnen worden bij activiteiten voor meisjes. Maar ook via de bedrijfscontacten van de scholen en technocentra kunnen vrouwelijke werknemers benaderd worden.

Belangrijk is dat deze vrouwen in hun huidige functie zijn gekomen via een technische of ict-opleiding op mbo-niveau (of hbo-niveau, na eerst een mbo-opleiding gevolgd te hebben). De meisjes identificeren zich makkelijker met jonge vrouwen.

De vrouwen en de leerlingen die als rolmodellen worden gevraagd mee te doen, worden vooraf kort (telefonisch) op hun rol voorbereid.

Website

In het oriëntatietraject Vmbo-mbo-brug, zoals dit is uitgevoerd in het schooljaar 2006-2007, is een speciale website ontwikkeld: www.komopdebrug.nl. De website bevat op het openbare gedeelte informatie over het doel en de opzet van het traject, een fotogalerij en de ervaringen van de deelnemers. Op het besloten deel kunnen de deelnemers met elkaar, en met leerlingen van enkele andere vmbo-scholen, in gesprek in forumdiscussies. Deze discussies vormen veelal ook onderdeel van de begeleidingslessen. Ook een selecte groep decanen, docenten en beleidsmakers hebben een inlogcode voor een besloten deel, waar ook zij aan de hand van stellingen kunnen discussiëren over het belang en de inbeddingmogelijkheden van dit traject.

Radhenie, 15 jaar:

Jhaa, het project heeft me geholpen met kiezen. Als ik niet mee had gedaan had ik niet eens geweten dat techniek best leuk is en helemaal niet saai en dat techniek niet alleen voor jongens is. Ik heb echt veel geleerd, en ik raad andere meiden ook aan om mee te doen met het project.

(Antwoord op een vraag van een vmbo-leerling van de Kijkwijzergroep)

Sophie, 14 jaar:

Ik ben de bouw leuker gaan vinden. Ik vind het leuk dat je je eigen ontwerp kunt uitvoeren. Je moet creatief zijn en veel ideeën hebben.

(Begeleidingsopdracht)

Ratiba, 15 jaar:

Meiden moeten een coup plegen bij techniek...!!! Er zijn echt te veel jongens!

(Forum www.komopdebrug.nl)

Ena, 15 jaar:

Er moet op scholen meer verteld worden over wat je met techniek kunt doen en dat het niet alleen voor jongens is, maar dat het ook leuk kan zijn voor meisjes.

(Forum www.komopdebrug.nl)

⁵ www.spiegelbeeld.net

Nienke, 13 jaar:

Nu je met een vakvrouw mee hebt gelopen, kun je het van een andere kant bekijken. Eerst dacht ik dat het stom zou zijn in zo'n beroep, maar dat is eigenlijk niet zo! Het is hartstikke leuk! In ieder geval waar ik zat. Het lijkt me leuk om camera-vrouw te worden. Het klinkt raar, maar nadat ik een dag ben meegelopen kwam ik er ook achter dat er niet alleen maar cameramannen zijn ... er waren ook twee vrouwen.

Misschien niet veel, maar toch!
(Forum www.komopdebrug.nl)

Michelle, 14 jaar:

Techniek is een leuke richting waar je heen kunt gaan. Meer dan je denkt. Als je graag bezig bent met je handen, is techniek een leukere richting dan bijvoorbeeld zorg en welzijn. En als je graag achter de pc zit, heb je ook de keuze om de techniekrichting in te gaan. Dus ik zeg: kom allemaal massaal naar techniek...!!

Maar dan vooral de meisjes ;)
(Forum www.komopdebrug.nl)

Carina, 14 jaar:

Meiden zijn even goed als jongens, ik vind op sommige punten zelfs beter!

(Forum www.komopdebrug.nl)

De website vormt weliswaar geen cruciaal onderdeel van het oriëntatietraject, maar maakt het traject wel zichtbaar voor leerlingen, ouders en opleiders. Ook speelt het forum een rol in de reflectie van de deelnemers en als onderdeel van hun portfolio.

Praktische opdrachten

De praktische opdracht vormt de kern van de oriëntatie bij de mbo-opleidingen. Bij het ontwerpen van de opdracht moet rekening gehouden worden met de volgende randvoorwaarden:

- *Aansprekende opdrachten*: de opdrachten zijn leuk, interessant en uitdagend voor de doelgroep en geven een reëel beeld van de opleiding.
- De opdrachten zijn *afwisselend* en doen een beroep op diverse competenties.
- *Veelzijdigheid van techniek en ict*: de opdrachten belichten liefst meerdere aspecten zoals ontwerp, productie, onderhoud, gebruik, kwaliteit, veiligheid.
- De opdrachten laten zo mogelijk zien dat techniek en ict *breed toepasbaar* zijn en dat er tal van functies en loopbaanmogelijkheden zijn (dus liever breed beeld dan smal en diep).
- *Maatschappelijk nut*: wat heb je eraan, wat heeft de samenleving eraan?
- *Relatie met werkveld*: de opdrachten zijn gerelateerd aan de beroepspraktijk van technici en ict'ers.

Excursies

Het bezoeken van technische en ict-bedrijven vormt een belangrijk onderdeel van het oriëntatietraject. De grootte van veel technische bedrijven, de werkomgeving en ook de sfeer op de werkvloer zijn elementen van de beroepsoriëntatie die essentieel zijn bij het krijgen van een reëel beroepsbeeld. Het kiezen van een voor de betreffende beroepssector of vakgebied representatief bedrijf is dan ook een voorwaarde. Andere selectiecriteria zijn:

- Geeft het bedrijf een goed, voldoende breed en modern beeld van het vakgebied?
- Geeft het bedrijf een beeld van verschillende typen functies binnen het vakgebied?
- Heeft het bedrijf functies op mbo-niveau?
- Staat het bedrijf positief ten opzichte van het interesseren van meisjes voor techniek of ict?
- Heeft het bedrijf vrouwelijke werknemers in technische functies en mogen deze vrouwen de deelnemers begeleiden tijdens de excursie?
- Is het bedrijf bereid de deelnemers tijdens de excursie een opdracht te laten maken?
- Informeert het bedrijf de werknemers over de excursie van de meisjes en het belang van een aantrekkelijke en reële oriëntatie?

Ook de deelnemers moeten zich goed voorbereiden op de excursie, door bijvoorbeeld vooraf te bedenken waarop ze gaan letten tijdens de excursie en welke vragen ze willen stellen aan de vrouwelijke medewerkers.

Maarten Berkhout, decaan/docent techniek, Veluws College (Apeldoorn):

'Een aantal meisjes van mijn school heeft deelgenomen aan de Kijkwijzergroep. Zij vonden het erg leuk om te doen. Meedoen aan iets voor meisjes die voor techniek hebben gekozen, voegt iets extra's toe. Het stimuleert.

Ik vind de Vmbo-mbo-brug een goed initiatief. De stap om kennis te gaan maken met techniek en te laten zien dat het ook voor meisjes een goede keuze kan zijn, is belangrijk. Zien en ervaren neemt vooroordelen weg. Techniek heeft niet zo'n goed imago, vooral door onwetendheid. En dat terwijl iedereen dagelijks met techniek geconfronteerd wordt. Veel meisjes zijn zich er niet van bewust dat juist zij een hele positieve bijdrage kunnen leveren aan het wegnemen van het slechte imago. Een technische afdeling of technisch bedrijf kan heel erg positief veranderen door de technische inbreng van meisjes.

Ik heb tijdens mijn technieklessen ervaren dat meisjes heel handig en technisch zijn. Wat ik ook merk, is dat ze het vooral leuk vinden om werkstukjes te maken. Veel meisjes in de vierde klas vertelden mij dat ze achteraf spijt hadden dat ze niet voor techniek hadden gekozen. Het aantal meisjes dat mij dit vertelde, werd ieder jaar groter. Ik besloot daar wat aan te gaan doen.

Het eerste jaar dat ik me echt bezighield met de instroom van meisjes heb ik een middag georganiseerd waarop 4 technische vakvrouwen voorlichting gaven over hun beroep. Dit leidde ertoe dat meerdere meisjes voor techniek kozen. Afgelopen jaar heb ik het groter opgezet en waren er meer dan 25 vakvrouwen met allemaal een ander technisch beroep en 115 meisjes uit de tweede klas hebben deelgenomen aan de speeddatesessies met deze vrouwen. Ook de verschillende beroepen die je kunt uitoefenen in de technische sector zijn toen goed voor de dag gekomen. Het vooroordeel dat techniek smerig, saai en alleen mannenwerk zou zijn, was snel weg. Als meisjes nu voor techniek kiezen is het bij ons op school volledig geaccepteerd. Ik ben van plan om deze activiteiten nog verder uit te bouwen en dan wil ik me niet alleen beperken tot onze school. Bij ons is het geaccepteerd nu nog vele anderen.....'

Kijkwijzergroep

Om een grotere spin-off in het vmbo te bereiken is het oriëntatietraject van de deelnemers gevolgd door groepen meisjes van andere vmbo-scholen. Deze meisjes vormen de 'Kijkwijzergroep' en hebben via de website www.komopdebrug.nl meegekeken met de deelnemers. Via het forum heeft de Kijkwijzergroep met de deelnemers gediscussieerd en via de mail hebben zij deelnemers en vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies geïnterviewd.

Workshadowing

Een dag meelopen met een vrouw die werkt in een technische of ict-functie (rolmodel) geeft de deelnemers de mogelijkheid om zowel dieper kennis te maken met de inhoud van de functie en een beter zicht te krijgen op de variatie in activiteiten gedurende een werkdag, als ook vragen te stellen over de keuzemotivatie en over het combineren van werk en zorg.

Regionale samenwerking

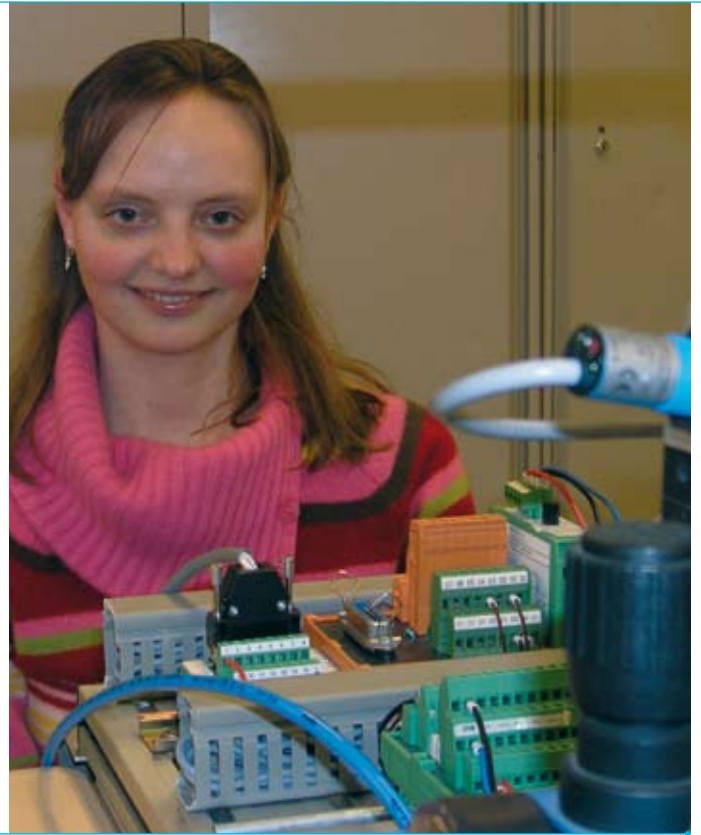
Om in de toekomst op grotere schaal deze oriëntatietrajecten te kunnen uitvoeren is regionale samenwerking een voorwaarde. Meerdere vmbo-scholen, een technocentrum en bedrijven kunnen afspraken maken om het traject te organiseren en in te bedden in het geheel van hun samenwerkingsactiviteiten. Zeker voor veel vmbo-tl-scholen zal het technocentrum een rol kunnen spelen in het leggen van contacten met bedrijven en beroepsbeoefenaars.

Jan Kersbergen, directeur OTC Haaglanden (technocentrum):

'Als meisjes zich verdiepen in functies en beroepen in de techniek, zullen ze merken dat deze hen zullen inspireren. Vanuit het technocentrum willen we hen de mogelijkheid geven om die inspiratie op te doen, door hen in contact te brengen met bedrijven en vrouwelijke werknemers in technische en ict-functies.'

Wendy van der Moolen, docent Mechatronica, De Mondriaan Onderwijsgroep (Den Haag):

'De Vmbo-mbo-brug is speciaal opgezet voor meisjes. Ik heb als een groot voordeel daarvan ervaren dat de meisjes gemakkelijker vragen durfden te stellen en praktische opdrachten durfden uit te voeren. Voor meisjes is het vak mechatronica zeker aantrekkelijk: je mag veel samenwerken, je wordt er absoluut niet vies van, en je ziet duidelijk resultaat van je werk. Daarnaast is er veel variatie in de opleiding en het werk. Je kunt bijvoorbeeld robots gaan programmeren, je leert schema's tekenen op de computer, of complete handling-modules opbouwen en testen die bijvoorbeeld nodig zijn voor machines die computerchips maken. Eigenlijk vind ik het best jammer dat zo'n project niet eerder bestond. Ik had er zelf graag aan meegedaan. Dan had ik een veel completer beeld gehad van de mogelijkheden in de techniek.'

Opzet oriëntatietraject

Doel van het oriëntatietraject Vmbo-mbo-brug is meisjes in het vmbo laten kennismaken met verschillende technische en ict-mbo-opleidingen en beroepen.

Het traject vindt plaats in twaalf (aaneengesloten) weken, een dagdeel per week, en bestaat uit verschillende activiteiten: een kennismakingsbijeenkomst, oriëntatiedagen

bij mbo-opleidingen, excursies, een rol-modellenbijeenkomst, workshadowing (een dag meelopen met een vrouw die werkzaam is in een technische of ict-functie) en een afsluitingsbijeenkomst. Onderstaand overzicht toont de opbouw van het traject. In het traject zijn vier verschillende technische en ict-opleidingen in het mbo opgenomen.

Na het overzicht volgen beschrijvingen van de verschillende activiteiten binnen het traject. Het is belangrijk dat tijdens het gehele traject een persoon de groep begeleidt. Deze vaste begeleider verzorgt de voorbereiding en is aanwezig

bij alle activiteiten. De begeleider is de contactpersoon voor de deelnemers en andere betrokkenen. Per activiteit zal ook worden beschreven wat er van de begeleider wordt verwacht.

De tijd die de begeleider nodig heeft om dit traject te kunnen voorbereiden en uitvoeren bedraagt ongeveer 28 dagen (2 dagen opzet traject en samenwerkingsafspraken, 2 dagen werving en selectie deelnemers, 18 dagen voorbereiding activiteiten, 6 dagen bijeenkomsten oriëntatietraject).

Piet Olyhoek, decaan, Aloysius College (Den Haag):

'Dankzij de Vmbo-mbo-brug hebben de meiden van mijn school een zeer gevarieerde kijk gekregen op technische beroepen en opleidingen. Als school en decaan wordt je door het project aan het denken gezet over de keuzeproblematiek van meisjes in het vmbo en het juiste pad gewezen om meer aandacht te geven aan het stimuleren van meisjes richting techniek'

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Week 1 Kennismakingsbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door begeleider • Kennismaking • Moodboards • Bespreking moodboards • Introductie van de website door begeleider • Forumdiscussie website 	2 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Moodboards: tijdschriften, schaar, lijm, gekleurd A4 papier • Website: computers (met internet-aansluiting), website met forum, inlogcodes, stellingen op forum
Week 2 Oriëntatie bij opleiding 1	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door docent en/of (vrouwelijke) mbo-leerlingen • Praktische opdracht onder begeleiding van (vrouwelijke) mbo-leerlingen • Begeleidingsopdracht • Nabespreking 	2,5 uur 0,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Programma oriëntatie en praktische opdracht • Begeleidingsopdracht
Week 3 Excursie opleiding 1	<ul style="list-style-type: none"> • Bezoek aan een bedrijf uit het vakgebied van de opleiding • Ontmoeting met vrouwelijke werknemers • Rondleiding bedrijf • Praktische bedrijfsopdracht • Begeleidingsopdracht • Nabespreking 	2 uur 0,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Programma excursie en praktische bedrijfsopdracht • Begeleidingsopdracht
Week 4 Oriëntatie bij opleiding 2	Zie oriëntatie bij opleiding 1 (week 2)	3 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 5 Excursie opleiding 2	Zie excursie bij opleiding 1 (week 3)	2,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 6 Rolmodellenbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door begeleider • Kennismaking in groepjes met verschillende vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies ('speeddate-sessies' van 3 x 15 minuten) • Nabespreking 	1,5 uur	
Week 7 Oriëntatie bij opleiding 3	Zie oriëntatie bij opleiding 1 (week 2).	3 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 8 Excursie opleiding 3	Zie excursie bij opleiding 1 (week 3).	2,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 9 Oriëntatie bij opleiding 4	Zie oriëntatie bij opleiding 1 (week 2)	3 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 10 Excursie opleiding 4	Zie excursie bij opleiding 1 (week 3)	2,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht
Week 11 Workshadowing	<ul style="list-style-type: none"> • Workshadowing: werkdag meelopen met een vrouw die werkzaam is in een technische of ict-functie 	5-8 uur	
Week 12 Afsluitingsbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Groepsgesprek over ervaringen workshadowing • Evaluatie/reflectie opleidingen • Afsluiting begeleider over oriënteren op opleidingen • Forumdiscussie website 	1,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie/reflectie opleidingen: memoblaadjes • Website: computers (met internet-aansluiting), website met forum, nieuwe stellingen op forum

Per activiteit wordt hieronder ingegaan op de doelen en werkvormen. Bij de activiteiten 'Oriëntatie bij opleidingen' en 'Excursies' zullen tevens voorbeelden van opleidingen en praktische opdrachten worden gegeven en wordt aandacht besteed aan de begeleidingsopdrachten ten behoeve van de reflectie op de activiteiten.

Op de website www.komopdebrug.nl zijn verslagen te vinden van alle activiteiten uit de oriëntatietrajecten Vmbo-mbo-brug in het schooljaar 2006-2007 in Hilversum en Den Haag.

Kennismakingsbijeenkomst

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Kennismakingsbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door begeleider • Kennismaking • Moodboards • Bespreking moodboards • Introductie van de website door begeleider • Forumdiscussie website 	2 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Moodboards: tijdschriften, schaar, lijm, gekleurd A4 papier • Website: computers (met internet-aansluiting), website met forum, inlogcodes, stellingen op forum

Doelen

- Begeleider krijgt inzicht in de samenstelling van de groep en de verwachtingen ten aanzien van het project.
- Deelnemers maken kennis met elkaar.
- Deelnemers visualiseren en bespreken hun beeld van techniek.
- Deelnemers maken kennis met de website.
- Gebruik van de website gedurende het project stimuleren.
- Deelnemers vormen een mening over opleidingskeuze, meisjes en techniek (forum).

Werkvorm

De begeleider heet iedereen welkom en geeft uitleg over het oriëntatietraject en de opbouw daarvan (het programma). De deelnemers maken kennis met elkaar, bijvoorbeeld door middel van een spel.

Hierna maken zij in groepjes van 3 à 4 leerlingen een moodboard: een poster waarop zij hun beeld van techniek en ict visualiseren. Zij kunnen hiervoor plaatjes knippen uit diverse tijdschriften. De moodboards worden in de groep gepresenteerd en besproken, waarbij de begeleider aandacht geeft aan de breedte van techniek en ict en op welke manier techniek en ict allemaal aanwezig zijn in het dagelijks leven.

De begeleider geeft kort uitleg over doel en gebruik van de website www.komopdebrug.nl en deelt de inlogcodes voor de website uit. De deelnemers gaan daarna zelf achter de computer de website verkennen. Vervolgens geeft de begeleider de deelnemers de opdracht om op het forum van de website te reageren op stellingen en op reacties van anderen. Ook kunnen de deelnemers zelf stellingen plaatsen over de thema's 'sector- en opleidingskeuze' en 'meisjes en techniek'.

Oriëntaties bij opleidingen

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Oriëntatie bij opleidingen	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door docent en/of (vrouwelijke) mbo-leerlingen • Praktische opdracht onder begeleiding van (vrouwelijke) mbo-leerlingen 	2,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Programma oriëntatie en praktische opdracht • Begeleidingsopdracht
	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleidingsopdracht • Nabespreking 	0,5 uur	

Doelen

- Deelnemers maken kennis met een technische of ict-mbo-opleiding.
- Deelnemers komen in contact met (vrouwelijke) mbo-leerlingen van de betreffende technische of ict-opleiding.

Werkvorm

De begeleider bespreekt en stelt het programma van de oriëntatie vast met de betreffende mbo-opleidingen. Bij het vormgeven van de praktische opdrachten wordt rekening gehouden met de opgestelde randvoorwaarden (zie pagina 6). De docent van het mbo nodigd – bij voorkeur vrouwelijke – leerlingen uit voor de oriëntatie.

Een docent van het mbo en (vrouwelijke) mbo-leerlingen ontvangen de deelnemers op het ROC en vertellen ze over de opleiding (breedte, inhoud, beroepsmogelijkheden, et cetera). De deelnemers krijgen een rondleiding over de opleidingsafdeling en eventueel door de school. Daarna gaan zij onder begeleiding van de (vrouwelijke) mbo-leerlingen aan de slag met een praktische opdracht.

Voorbeelden opleidingen

Verschillende technische en ict-mbo-opleidingen worden opgenomen in het programma. Variatie is belangrijk voor de beeldvorming. De keuze van opleidingen weerspiegelt ook de breedte van techniek en ict.

In de uitgevoerde oriëntatietrajecten 'Vmbo-mbo-brug' hebben de volgende opleidingen meegedaan:

- Hilversum: mediatechniek, elektro/werktuigbouw, bouw, ict
- Den Haag: bouw, ict, mechatronica, motorvoertuigentechniek.

Voorbeelden praktische opdrachten

De opdrachten die de deelnemers bij de opleidingen uitvoeren moeten interessant en uitdagend zijn voor de doelgroep en een reëel beeld geven van de opleiding. Voorbeelden van aansprekende opdrachten zijn:

- rebus met zelfgemaakte foto's maken met het programma Adobe Indesign (mediatechniek)
- maquette maken van een discotheek (bouw)
- pneumatiek-schema's bouwen (mechatronica)
- computerspelletje maken (ict).

Begeleidingsopdrachten

Het laatste half uur van elke oriëntatieochtend/middag maken de deelnemers een begeleidingsopdracht. De opdracht bestaat uit een aantal vragen die de leerling zelf na de oriëntatie of met hulp van mbo-leerlingen tijdens de oriëntatie kan beantwoorden. Deze opdrachten hebben enerzijds tot doel de deelnemers te ondersteunen bij het verzamelen van informatie over de opleiding en de interactie tussen de meisjes en mbo-leerlingen gericht te stimuleren. Anderzijds zijn zij bedoeld om de leerlingen hun ervaringen te laten beschrijven en zodoende een portfolio op te bouwen.

Voorbeeldvragen

1. *Gericht op de beschrijving van en de ervaringen met de praktische opdracht:*

Wat heb je als opdracht gedaan? Wat vind je het leukst van de opdracht? En wat het minst leuk? Wat vind je het makkelijkst aan de opdracht? En wat het moeilijkst?

2. *Gericht op de opleiding:*

Wat vind je van de sfeer van de opleiding? Wat zou je nog meer over deze opleiding willen weten? Wat kunnen de leerlingen van de opleiding je vertellen over wat ze leren bij hun opleiding? Welke vakken volg je bij deze opleiding? Welke vakken lijken jou het meest interessant? Wat zijn de stagemogelijkheden bij deze opleiding?

3. *Gericht op competenties:*

Bedenk en vraag aan de mbo-leerlingen en docenten welke eigenschappen/capaciteiten belangrijk zijn voor deze opleiding.

4. *Gericht op het beroepsperspectief:*

Wat hebben de mbo-leerlingen je verteld over wat je met deze opleiding kunt doen? Welke beroepen en/of functies binnen dit opleidingsgebied spreken je het meeste aan?

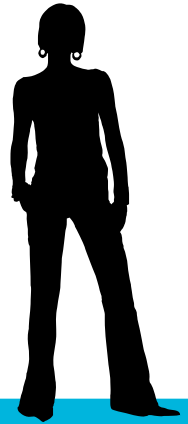
5. *Gericht op sector- en opleidingskeuze:*

Neem een kort interview af bij de begeleidende mbo-leerling over haar/zijn studiekeuze.

Nabespreking

Ter afronding van de middag bespreken de deelnemers plenair hun ervaringen. Er kan voor gekozen worden om deze nabespreking te laten plaatsvinden in dezelfde ruimte als de oriëntatie en de praktische opdracht en in aanwezigheid van de docent van de mbo-opleiding en de (vrouwelijke) mbo-leerlingen. Het voordeel is dat de mbo-leerlingen en docenten vragen kunnen beantwoorden en kunnen reageren op opmerkingen van de deelnemers. Een andere mogelijkheid is om de nabespreking in een aparte ruimte te laten plaatsvinden, zonder dat mbo-docenten en -leerlingen aanwezig zijn. De deelnemers zijn dan mogelijk minder terughoudend bij het delen van hun ervaringen. Dit kan het groepsgevoel versterken.

Excursies

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Excursies	<ul style="list-style-type: none"> • Bezoek aan een bedrijf uit het vakgebied van de opleiding • Ontmoeting met vrouwelijke werknemers • Rondleiding bedrijf • Praktische bedrijfsopdracht • Begeleidingsopdracht • Nabespreking 	2 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Programma excursie en praktische bedrijfsopdracht • Begeleidingsopdracht
		0,5 uur	

Doelen

- Deelnemers krijgen een beeld van de (beroeps- en functie) mogelijkheden (op mbo-niveau) in het betreffende vakgebied.
- Deelnemers maken kennis met (vrouwelijke) werknemers in technische en ict-bedrijven.
- Deelnemers maken kennis met de werkomgeving en bedrijfssfeer.

Werkvorm

In de regio van de school wordt door de begeleider in overleg met de betreffende mbo-opleiding een bedrijf geselecteerd (zie voor criteria pagina 6). De begeleider informeert het bedrijf duidelijk over de doelgroep en het doel van het oriëntatietraject.

Samen stellen zij een excursieprogramma op met de volgende onderdelen:

- Introductie van het bedrijf/organisatie
- Rondleiding (bijvoorbeeld langs verschillende werkplekken)
- Praktische opdracht/activiteit (de deelnemers ook zelf iets laten doen werkt stimulerend)
- Afsluiting (bijvoorbeeld vragen, delen van ervaringen)

Voor de excursie worden bij voorkeur naast de deelnemers, ook de mbo-leerlingen van de opleiding uitgenodigd. Tijdens de excursie worden de meisjes begeleid door een (of meerdere) vrouwelijke werknemers (rolmodellen).

Begeleidingsopdrachten ten behoeve van reflectie op excursie

Na afloop van de excursie maken de leerlingen een begeleidingsopdracht. Deze opdracht heeft tot doel de meisjes te stimuleren informatie te verzamelen, ervaringen te beschrijven en na te denken over hetgeen ze gezien en geleerd hebben tijdens de excursie. De opdracht bestaat uit een aantal vragen die de leerling achteraf of met hulp van vrouwelijke werknemers (rolmodellen) van het bedrijf kan beantwoorden.

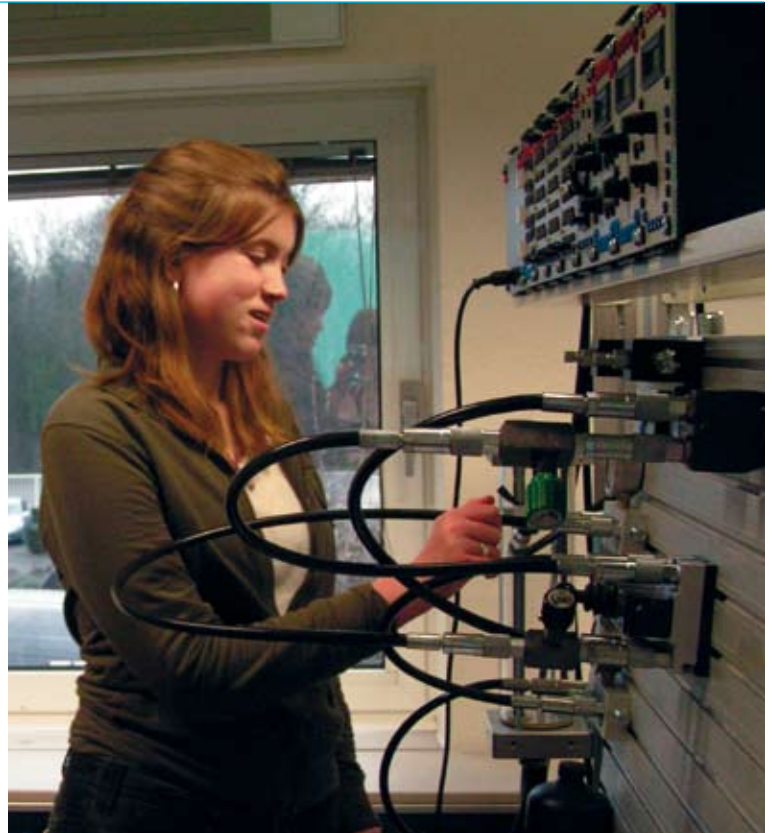
Voorbeeldvragen

1. Gericht op ervaringen:

Wat heb je geleerd tijdens de excursie? Wat vond je het meest interessant om te zien of te horen? Heeft de excursie je idee over werken in dit vakgebied veranderd? En waarom?

2. Gericht op beroepen/functies:

Met welke beroepen heb je kennisgemaakt? Wat is het doel en nut van deze beroepen? In hoeverre spreken deze beroepen je aan? Is je beeld veranderd van beroepen in dit vakgebied? Zo ja, hoe? Is je beeld van de mensen die deze beroepen uitoefenen veranderd?

Rolmodellenbijeenkomst

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Rolmodellenbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding door begeleider • Kennismaking in groepjes met verschillende vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies ('speeddate-sessies' van 3 x 15 minuten) • Nabespreking 	1,5 uur	

Doelen

- Deelnemers maken kennis met vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies.
- Breed scala aan beroepsmogelijkheden in techniek en ict voor meisjes zichtbaar maken en beroepsbeelden verduidelijken.

Werkvorm

Voor deze bijeenkomst worden diverse rolmodellen, vrouwen die op mbo-niveau werkzaam zijn in techniek en ict, uitgenodigd om over hun beroep/functie en hun (opleidings)keuzes te vertellen. In de rolmodellendatabank Spiegelbeeld (www.spiegelbeeld.net) kan de begeleider vrouwelijke werknemers vinden die kunnen worden ingezet bij voorlichtingsactiviteiten. Ook via het regionale technocentrum kan contact worden gelegd met bedrijven en vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies.

De technische en ict-vrouwen die meewerken, worden door de VHTO voorbereid op hun taak als rolmodel en krijgen informatie over de doelgroep. Ze worden gevraagd te vertellen over hun werk, hun keuzes tijdens de middelbare school en vervolgopleiding.

De begeleider begint de bijeenkomst met een inleiding over de achtergronden van de rolmodellenbijeenkomst en een uitleg van het speeddaten. Na een korte introductie van de vrouwen, vraagt de begeleider de deelnemers een vraag op te schrijven waar ze tijdens het 'speeddaten' antwoord op willen krijgen. In groepjes van ongeveer zeven maken de deelnemers vervolgens in drie rondes van 15 minuten kennis met de vrouwen. Het 'speeddaten' wordt nabesproken (Heeft iedereen antwoord gekregen op haar vraag? Wat was opvallend?).

Workshadowing

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Workshadowing	<ul style="list-style-type: none"> • Workshadowing: werkdag meelopen met een vrouw die werkzaam is in een technische of ict-functie 	5-8 uur	

Doelen

- Deelnemers krijgen een realistisch beeld van het beroep en de werkzaamheden van een vrouwelijke medewerker in een technische of ict-functie.

Werkvorm

De begeleider werft vrouwen die werkzaam zijn in technische en ict-functies voor de activiteit workshadowing via de rolmodellen-databank Spiegelbeeld, het regionale technocentrum en bedrijven in de regio. Deze vrouwen worden geïnformeerd over de doelstellingen van het project en stellen in overleg met de begeleider een programma op. De programma's kunnen verschillen, omdat de bedrijven en werkzaamheden van de vrouwen divers zijn. Alle workshadowing-mogelijkheden (met naam, functie en bedrijf van de vrouwen) worden in een overzicht gezet.

De deelnemers krijgen vooraf uitleg over het doel van de workshadowing en alle praktische zaken die ermee samenhangen.

Zij kunnen daarna op het overzicht met workshadowing-mogelijkheden hun voorkeur kenbaar maken. De begeleider vraagt de deelnemers zich voor te bereiden op de dag workshadowing, door het formuleren van vragen.

De begeleider koppelt de deelnemers in groepjes van twee of drie aan een vrouwelijke medewerker uit de beroepssector waarover ze meer willen weten. De begeleider informeert de deelnemers en de vrouwelijke medewerker over de indeling, datum en tijdstip van het bezoek. De leerlingen moeten de afspraak zelf bevestigen.

Na afloop van het bezoek schrijven de deelnemers een verslag. Via een formulier evalueren de vrouwen de workshadowing. In het evaluatieformulier wordt een reactie gevraagd op de volgende aandachtspunten: ik heb de indruk dat ik de leerlingen veel nieuwe dingen heb kunnen leren en laten zien, ik vond dat de meisjes goed op het bezoek waren voorbereid, ik vond de organisatie rond het bezoek goed, ik vind het zinnig dergelijke activiteiten in het kader van beroepsvoorlichting voor meisjes te organiseren.

Afsluitingsbijeenkomst

Activiteit	Werkvorm	Tijdsduur	Materiaal
Afsluitingsbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Groepsgesprek over ervaringen workshadowing • Evaluatie/reflectie opleidingen • Afsluiting begeleider over oriënteren op opleidingen • Forumdiscussie website 	1,5 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie/reflectie opleidingen: memoblaadjes • Website: computers (met internet-aansluiting), website met forum, nieuwe stellingen op forum

Doelen

- Deelnemers denken gericht na over de opleidingen waarmee zij hebben kennismemaakt.
- Deelnemers wisselen (positieve) ervaringen en ideeën uit.
- Begeleider inventariseert de ideeën/meningen van de deelnemers over de opleidingen.
- Deelnemers geven aan welke informatie ze nog graag willen hebben over de opleidingen.

Werkvorm

In een groepsgesprek worden de ervaringen van de dag workshadowing gedeeld.

Vervolgens legt de begeleider de deelnemers een vraag voor: 'Stel je zou nu moeten kiezen tussen de opleidingen waarop je hebt georiënteerd, voor welke opleiding zou je dan kiezen?'

De deelnemers krijgen drie memoblaadjes:

- op het eerste schrijven ze de opleiding van hun keuze
- op het tweede schrijven ze de reden van deze keuze
- op het derde schrijven ze welke extra informatie ze nodig hebben om de keuze voor deze opleiding te maken.

De memoblaadjes plakken ze op het bord, onder de gekozen opleiding. De begeleider bespreekt plenair met de deelnemers de keuzes.

De begeleider sluit af met een terugblik op het oriëntatietraject en geeft de deelnemers tips hoe en waar ze informatie kunnen verzamelen over de opleidingen (op basis van opgebouwd portfolio met begeleidingsopdrachten).

Tot slot discussiëren de leerlingen met elkaar op de website over de ervaringen tijdens het project en hoe meer meisjes voor techniek kunnen gaan kiezen en kunnen zij er tips achterlaten voor docenten en decanen.

Tess van Dongen, Opleidingsmanager Media, ROCvA Gooi & Vechtstreek (Hilversum):

'Meisjes zijn over het algemeen nieuwsgierig, houden van uitdaging en afwisseling, zijn aanpakkers en doeners en geven niet snel op. Allemaal eigenschappen waarmee je in de (media)techniekwereld een heel eind kunt komen. Ik vind dat ROC's extra inspanningen zouden moeten plegen om meer meisjes de kans te geven zich te oriënteren op techniek en ict.'

Deze vakgebieden hebben meisjes zoveel te bieden! Er zijn zoveel verschillende opleidingen, die opleiden tot spannende en creatieve beroepen, bijvoorbeeld: digitaal rechercheur, webdesigner, geluidstechnicus.

Als je het hebt over samenwerking tussen vmbo, mbo en bedrijfsleven is er volgens mij van alles mogelijk. Vrouwelijke werknemers kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Vooral omdat het voor hen zo normaal en vanzelfsprekend is: een vrouw in een technisch beroep. Ze hebben gewoon gevonden wat bij hen past en dan maakt het echt niet uit of je een man of een vrouw bent. Het gaat erom waar jij talent voor hebt.

De Vmbo-mbo-brug biedt meisjes de mogelijkheid om een kijkje te nemen bij vervolgoopleidingen waar ze misschien niet aan gedacht hadden. Het is mij vooral opgevallen dat er letterlijk en figuurlijk een hele nieuwe wereld vol uitdaging en leuke spanning openging voor de deelnemers: technische en ict-beroepen blijken 'mensenberoepen' te zijn waarin je heel veel samenwerkt met anderen. De moeite van het ontdekken waard!'

Colofon

Uitgave van het ESF-EQUAL-project De Glazen Muur (www.glazenmuur.nl), april 2007
Gratis te bestellen bij de VHTO. Stuur een email naar vhto@vhto.nl

Tekst: VHTO

Fotografie: VHTO

Ontwerp: hAAi

T 020 6521295

E vhto@vhto.nl

W www.vhto.nl

De Glazen Muur is een ESF-EQUAL-project van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en expertorganisaties.

Dit project en deze publicatie zijn mede mogelijk gemaakt door bijdragen uit het Europees Sociaal Fonds.

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid